

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2023-09-25
Stockholm

Mål nr
M 9773-22

Sid 1 (10)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-07-20 i mål nr M 1863-22, se bilaga A

PARTER

Bolaget

Nåttarö Gård & Resort AB

Ombud: Advokat J.N.

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

SAKEN

Strandskyddsdispens m.m. avseende baracker/bodar på fastigheten A i Haninge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt:

1. Mark- och miljööverdomstolen upphäver punkten 1 i Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 22 februari 2022, ärende 515-35351-2021, dvs. föreläggandet att vid vite ta bort uppställda baracker/bodar inklusive grundläggning, och punkten 3 i länsstyrelsens beslut i den del det berör detta.

Dok.Id 1940556

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

2. Mark- och miljööverdomstolen återförvisar målet till Länsstyrelsen i Stockholms län för vidare behandling enligt skälen till denna dom.

BAKGRUND

Nåttarö Gård & Resort AB (bolaget) bedriver verksamhet på fastigheten A (fastigheten) sedan 2016, bland annat i form av restaurang, vandrarhem och uthyrning av stugor. Fastigheten ligger inom Nåttarö naturreservat. Naturreservatet regleras av beslut den 16 maj 2008 och därtill beslutade reservatsföreskrifter. Det finns även en skötselplan för naturreservatet.

Efter en anmälan i maj 2021 om att viss byggnation hade skett på fastigheten inledde Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) ett tillsynsärende, varvid det konstaterades att det bland annat hade ställts upp baracker/bodar (fortsättningsvis används endast beteckningen baracker) i anslutning till en byggnad, den s.k. tillsynsmannabostaden. Bolaget inkom därefter med en ansökan i efterhand om dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen avslog ansökan och begäran om tillstånd för barackerna och förelade bolaget vid ett vite om 100 000 kr att ta bort barackerna inklusive grundläggning inom viss tid. Bolaget överklagade beslutet till mark- och miljödomstolen, som avslog överklagandet.

Målet i Mark- och miljööverdomstolen rör i huvudsak frågan om strandsskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Nåttarö naturreservat kan ges i efterhand för barackerna.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på fastigheten.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och ge bolaget dispens från reservatsföreskrifterna samt strandskyddsdispens för utställda baracker.

Länsstyrelsen har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande.

Bolaget har i samarbete med Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (stiftelsen) arbetat för att utveckla och förbättra förutsättningarna för det rörliga friluftslivet. Antal besökare har ökat och säsongen har förlängts, vilket innebär ett ökat behov av anställda. Befintliga personalbostäder räcker därför inte till. En förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett rimligt sätt är att det finns tillgång till de aktuella barackerna som personalbostäder.

Barackerna är placerade i direkt anslutning till tillsynsmannabostaden inom naturreservatets skötselzon E. Cirka 15 meter norr om denna bostad finns ett reningsverk. Placeringen av barackerna har skett i samråd med stiftelsen som är förvaltare av reservatet. Placeringen har styrts av att marken på platsen är plan samt närheten till tillsynsmannabostaden. Byggnader som används inom ramen för bolagets verksamhet kommer genom placeringen att ligga samlade och placeringen ger minst intrång i reservatet.

Barackerna är vidare placerade i närhet till anslutningspunkter för vatten, el och avlopp. Det är därmed enkelt att ordna mediaförsörjning till barackerna till en rimlig kostnad och med väldigt små ingrepp i naturen. En placering utanför strandskyddat område skulle leda till omfattande ledningsdragningar och anläggningsarbeten m.m. samt medföra omfattande ingrepp i naturreservatet till en mycket hög kostnad. Det är en förutsättning att vatten och avlopp finns i personalbostäderna. Det finns inga andra områden på Nåttarö där el, vatten och avlopp finns inom skötselzon E.

Området där reningsverket ligger bör anses vara ett arbetsområde som ska skyddas från obehöriga som kan komma till skada. Barackerna ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och är dessutom förenliga med reservatets syfte att bevara och utveckla ett skärgårdsområde av stor betydelse för friluftslivet.

Reservatsföreskrifterna är sådana föreskrifter som avses i 7 kap. 16 § 2 miljöbalken och får anses omfatta ett medgivande till att tillståndspliktiga om- och tillbyggnader får utföras inom strandskyddat område om tillstånd lämnas. Om tillstånd enligt reservatsföreskrifterna ges till barackernas nuvarande placering, torde anledning saknas att även meddela strandskyddsdispens för dessa. Som framgår av miljöbalkens förarbeten ska en dubbelprövning i möjligaste mån undvikas.

Om strandsskyddsdispens krävs kan det konstateras att barackerna är placerade i direkt anslutning till tillsynsmannabostaden, inom dess hemfridszon och därmed inom redan ianspråktagen mark. Tillsynsmannabostaden uppfördes på 1960-talet eller tidigt 1970-tal och disponeras året runt som permanentbostad för bolagets VD. Runt huset finns ett Gunnebostängsel. Stängslet, som uppfördes samtidigt som tillsynsmannabostaden, markerar ”tomtgräns”. Bostaden kan mycket väl ha uppförts innan det generella strandskyddet infördes 1975. I sådana fall behövs inte någon strandskyddsdispens, men det föreligger i vart fall särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § 1 miljöbalken. Som särskilt skäl kan även gälla att området behövs för att utvidga en pågående verksamhet som inte kan genomföras utanför området (7 kap. 18 c § 4 miljöbalken). Detta undantag bör, såsom mark- och miljödomstolen angett, omfatta personalbostäder som är nödvändiga för att bedriva en viss verksamhet på t.ex. öar eller i fjällvärlden. Det kan inte vara proportionerligt att neka strandskyddsdispens på den aktuella platsen.

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört följande.

Ett tillstånd enligt reservatsföreskrifterna är inte att anse som ett tillstånd enligt miljöbalken, varför undantaget i 7 kap. 16 § 2 miljöbalken inte är tillämpligt i denna del. En föreskrift för ett naturreservat kan innebära att en åtgärd inte får utföras utan tillstånd. Krav på tillstånd för vissa åtgärder och verksamheter regleras inte i miljöbalken när det gäller naturreservat, utan följer av att föreskrifterna för ett specifikt reservat har utformats som en tillståndsplikt. Besluten meddelas således inte med stöd av någon bestämmelse i miljöbalken, utan med stöd av den aktuella föreskriften. Tillstånd i samband med föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- eller vattenområden enligt 7 kap. 5 § miljöbalken är alltså inte att jämföras med tillstånd

enligt miljöbalken, eftersom det fortfarande gäller grader av inskränkningar i användningen av området. Tillstånd enligt föreskrifterna ska snarare ses som länsstyrelsens medgivande. Reservatsföreskrifterna är inte heller att anse som sådana föreskrifter som anges i bestämmelsen i 7 kap. 16 § 2 miljöbalken som innebär att undantaget är tillämpligt. Länsstyrelsen vidhåller att det krävs såväl dispens från strandskyddsbestämmelserna för uppförande av barackerna som tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

Det finns inte särskilda skäl för strandskyddsdispens. Även om domstolen skulle komma fram till att byggnader som används som personalbostäder inte utesluts från tillämpningsområdet för 7 kap. 18 c § 4 miljöbalken, har bolaget inte visat att det saknas möjlighet att placera barackerna utanför strandskyddat område. Bolaget har inte heller visat att det skulle saknas andra platser på ön där barackerna kan anslutas till vatten, el samt avlopp och som har en mindre inverkan på strandskyddets och reservatets syften. Det finns förhållandevis stora områden på ön som är belägna utanför strandskyddat område. Personalbostäderna måste inte ligga i direkt anslutning till restaurang och servicehus. Det kan inte heller anses vara en förutsättning att barackerna har tillgång till rinnande vatten och vattentoalett. Den aktuella placeringen av barackerna riskerar att hindra och avhålla allmänheten att nå bland annat badklippor längs med strandlinjen norr om tillsynsmannabostaden. Länsstyrelsen noterade Gunnebostängslet strax söder om barackerna vid sitt platsbesök i september 2021. Stängslet slutade en bit ifrån den väg som går i nordostlig riktning mot tillsynsmannabostaden och vidare mot Horsudden. Eftersom passage var möjlig har stängslets lovlighet inte prövats mot vare sig strandskyddsbestämmelserna eller reservatsföreskrifterna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Strandskyddsdispens

Inom ett strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras (7 kap. 15 § miljöbalken). Dispens från strandskyddsreglerna får ges om det finns särskilda skäl (7 kap. 18 c § miljöbalken). Från förbudet finns vissa undantag, bland annat undantas verksamheter och åtgärder som har tillåtits eller fått tillstånd med stöd av andra bestämmelser i miljölagstiftningen (7 kap. 16 § 2 miljöbalken). Detta undantag har motiverats med att frågan om lämplig lokalisering i en sådan situation redan har prövats av regeringen eller den beslutande myndigheten. Syftet är att undvika dubbelprövningar. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i ett strandskyddsområde. Samma förutsättningar måste då vara uppfyllda som enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken gäller för dispens. (Jfr prop. 1997/98:45, del 2, s. 88, och Bengtsson m.fl., Miljöbalken, En kommentar, 2022, JUNO, kommentaren till 7 kap. 16 §.)

Bolaget har hävdatt att undantagsregeln i 7 kap. 16 § miljöbalken är tillämplig i nu aktuellt fall genom de meddelade reservatsföreskrifterna. Mark- och miljööverdomstolen kan emellertid konstatera att tillståndsprövningen enligt de tillämpliga reservatsföreskrifterna inte förutsätter att strandskyddsreglerna beaktas som ett moment i prövningen av om tillstånd ska ges. Inte heller innebär föreskrifterna att frågan om lämplig lokalisering har prövats. Undantagsregeln i 7 kap. 16 § miljöbalken är därför inte tillämplig. Utgångspunkten är därmed att det råder förbud enligt reglerna om strandskydd att uppföra barackerna.

Frågan är då om det finns särskilda skäl att ge dispens från reglerna om strandskydd. Uppräkningen av dispensgrunder i 7 kap. 18 c § miljöbalken är uttömmande. Dispensprövningen ska emellertid även omfatta en mer övergripande intresseavvägning (7 kap. 25 § miljöbalken samt jfr rättsfallet NJA 2020 s. 1129). En strandskyddsdispens kan dock inte meddelas om den sökta åtgärden är oförenlig med strandskyddets syften (7 kap. 26 § miljöbalken).

Ett särskilt skäl kan vara att det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sådant sätt att området saknar betydelse för strandskyddets syften (7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Ofta rör det sig om etablerade tomtplatser runt ett bostadshus. Komplementbyggnader i nära anslutning till en sådan byggnad kan vara skäl för dispens. Det ska vara fråga om ett lagligt ianspråktagande. (Jfr prop. 2008/09:119 s. 105.) En förutsättning för att dispens ska ges är dock att hemfridszonen inte utvidgas mer än obetydligt genom den nya byggnaden. Vid den bedömningen ska beaktas vilken faktisk avhållande effekt den nya byggnaden har med hänsyn till dess karaktär och storlek samt förhållandena i omgivningen. (Se rättsfallet MÖD 2009:35.)

Mot bakgrund av iakttagelserna vid synen samt i målet föreliggande utredning bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det finns en etablerad hemfridszon kring tillsynsmannabostaden. Barackerna, som har placerats i nära anslutning till tillsynsmannabostaden, får anses ligga inom den byggnadens etablerade hemfridszon.

Barackerna är av relativt enkel beskaffenhet. Det rör sig om låga byggnader med platt tak. Barackernas fönster återfinns främst på fasaderna mot tillsynsmannabostaden. Den gavel som vetter mot strandlinjen i väster var dock täckt av presenning vid synen och det saknas ritning. Det är därför inte klarlagt hur den avses att utformas.

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att barackerna kommer att hamna nära den etablerade hemfridszonens gräns. Detta förhållande kommer att leda till en viss privatiserande effekt på mark som är allemansrättsligt tillgänglig utanför detta område. Denna effekt skulle kunna öka ytterligare om det exempelvis skulle placeras fönster på gaveln som vetter mot strandlinjen. Den privatiserande effekten kan dock avhjälpas genom att det föreskrivs villkor om gränsmarkering av hela eller delar av tomtplatsen.

Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken att medge strandskyddsdispens (i efterhand) för barackerna med aktuell placering. En förutsättning är dock att villkor för gränsmarkering av tomtplats föreskrivs, se vidare nedan.

Tillstånd enligt naturreservatsföreskrifterna

Av beslutet den 16 maj 2008 om bildande av Nåttarö naturreservat framgår bland annat följande om reservatets syfte. Naturreservatet ska bevara och utveckla ett skärgårdsområde av stor betydelse för friluftslivet samt ett område med höga naturvärden både i vatten och på land. I reservatet ska områdets historiska odlingslandskap och dess värdefulla skogsområden liksom växt- och djurliv särskilt skyddas och vårdas. Områdets värde för det rörliga friluftslivet ska stärkas och utvecklas. Vidare framgår att syftet ska uppnås genom att bland annat bebyggelse eller större anläggningar på land eller i vatten inte ska tillkomma annat än som komplettering till befintlig verksamhet. Av reservatsföreskriften A.11 följer att det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen uppföra nya byggnader. I den skötselplan som gäller för naturreservatet anges vidare bland annat följande beträffande byggnader: ”Ny bebyggelse, byggnad eller anläggning som är förenligt med reservatets syfte bör i huvudsak endast tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse, befintliga verksamhetsområde eller stug- och campingområdena.”

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att barackerna har uppförts i anslutning till befintlig bebyggelse. Det bakomliggande skälet till uppförande av barackerna får anses vara att stärka och utveckla områdets värden för det rörliga friluftslivet. Mot den bakgrunden anser Mark- och miljööverdomstolen att det finns förutsättningar att ge tillstånd (i efterhand) enligt reservatsföreskrifterna för de uppförda barackerna på den aktuella platsen.

Tomtplatsbestämning

I ett beslut om strandskyddsdispens ska det anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet (se 7 kap. 18 f § andra stycket miljöbalken). En tomtplatsbestämning bör ses i förhållande till den strandskyddsdispens med anledning av vilken tomtplatsbestämningen sker. Såsom redan har påtalats kan barackernas placering, längs den södra och del av den västra gränsen av tillsynsmannabostadens hemfridszon, leda till en privatisering av mark som nu är allemansrättsligt tillgänglig, varför villkor om gränsmarkering av tomtplatsen i

aktuell del behöver föreskrivas. Den privatiserande effekten av barackerna är bland annat beroende av utformningen av barackerna, inklusive fönstersättning. Den gavel av baracken som vetter åt väster, mot havet, var inte färdigställd vid domstolens syn och det är oklart hur den avses att utformas. Med hänsyn därtill bör målet återlämnas till länsstyrelsen för vidare handläggning. Det kan också noteras att villkor om gränsmarkering av tomtplats bör åskådliggöras i en situationsplan eller liknande, vilket f.n. saknas i målet. Målet ska därför återförvisas till länsstyrelsen.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden innebär att det finns särskilda skäl att ge strandsskyddsdispens (i efterhand) för de aktuella barackerna. Det finns även förutsättningar att ge tillstånd (i efterhand) för barackerna enligt naturreservatsföreskrifterna. På grund av barackernas placering behöver villkor om gränsmarkering föreskrivas. Länsstyrelsen bör göra tomtplatsbestämningen, varför målet ska återförvisas dit. Mark- och miljööverdomstolens bedömningar medför att länsstyrelsens vitesföreläggande om borttagande av de uppställda barackerna med grundläggning ska upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Petra Bergman, Åsa Hanna, referent, och Katarina Welin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-07-20
meddelad i
Nacka

Mål nr M 1863-22

PARTER

Klagande

Nåttarö Gård och Resort AB

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-02-22 i ärende nr 515-35351-2021,
se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn av baracker/bodar på fastigheten A i Haninge kommun _____

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

YRKANDEN M.M.

Nåttarö Gård och Resort AB har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge bolaget dispens från reservatföreskrifterna samt strandskyddsdispens för utställda baracker. Bolaget har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn.

Bolaget har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Bolaget har sedan starten på Nåttarö arbetat för att utveckla och förbättra förutsättningarna för det rörliga friluftslivet. En viktig del i detta arbete är att på ett hållbart sätt kunna ta emot och hantera den växande besöksfrekvensen. Med anledning av att antalet besökare ökat har bolaget behövt anställa fler medarbetare. Under perioden maj-september arbetar mellan 35-40 personer i bolaget på Nåttarö. Med anledning av den begränsade kollektivtrafiken ut till Nåttarö behöver anställda kunna övernatta på ön.

Det finns personalboende i anslutning till restaurangen och det nya servicehuset. Boendet består av ett flertal mindre friggebodar utan dusch och toalett. Det finns också boende i ett mindre hus som är den före detta tillsynsmannabostaden. Dessa boenden är dock inte tillräckligt för det ökade antalet anställda. Bolaget har därför, i anslutning till befintligt boende, ställt upp baracker för boende. Ytan där barackerna står är en del av den inhägnade tomt där tillsyningsmannabostaden ligger. Barackerna ligger 4,7 meter från huset.

Eftersom verksamheten är viktig för det rörliga friluftslivet borde barackerna som möjliggör för fler anställda på plats inte motverka reservatets eller strandskyddets syften. Personalbostäder under säsong krävs för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt, varför särskilda skäl föreligger.

Bolaget har begärt att syn ska hållas på platsen, för att rätten ska få en korrekt bild av barackernas läge.

DOMSKÄL

Bakgrund och tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut, se bilaga 1.

Fråga om syn

Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska domstolen hålla syn på stället om det behövs. Av förarbetena framgår att bedömningen av om syn behöver hållas får utgå från målets beskaffenhet och de utredningsåtgärder som vidtagits i målet i övrigt (se prop. 2009/10:215 s. 204).

Mark- och miljödomstolen anser att den befintliga utredningen i målet, med bl.a. fotografier från länsstyrelsens platsbesök och flygfoton, är tillräcklig för att bedöma de aktuella frågorna. Med hänsyn till målets beskaffenhet och det material som finns tillgängligt i målet anser mark- och miljödomstolen därför att syn på platsen inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Strandskyddet

Barackerna är att anse som byggnader och det krävs därmed strandskyddsdispens för att få uppföra dem, se 7 kap. 15 § miljöbalken (1998:808). För att erhålla en dispens krävs att något av de särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 c § miljöbalken är uppfyllt samt att åtgärden är förenlig med strandskyddets syften, se 7 kap. 26 § miljöbalken.

Ett särskilt skäl kan vara att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (se 7 kap. 18 c § 1 miljöbalken). Av betydelse vid den prövningen är om den s.k. tillsyningsmannabostaden, som enligt bolaget används som personalbostad, kan anses generera en hemfridszon som omfattar det område där barackerna uppförts.

Domstolen anser att det är tveksamt om en personalbostad för denna typ av säsongsbetonad verksamhet har någon hemfridszon. I vart fall är den i så fall av en mycket begränsad omfattning. Det betyder att även om barackerna har placerats

nära den före detta tillsyningsmannabostaden, har uppförandet av barackerna skett på ett område som tidigare varit tillgängligt för allmänheten. Något särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § 1 miljöbalken finns därmed inte.

Som särskilt skäl kan även gälla att området behövs för att utvidga en pågående verksamhet som inte kan genomföras utanför området (7 kap. 18 c § 4 miljöbalken). Länsstyrelsen har med hänvisning till *Strandskydd – en vägledning för planering och prövning* (Naturvårdsverket, 2009:4, s 56) funnit att bostadsbyggnader inte kan omfattas av fjärde punkten. Domstolen finner det alltför kategoriskt att generellt utesluta byggnader som avses användas som personalbostäder från tillämpningsområdet för fjärde punkten. Detta då sådana bostäder kan vara nödvändiga för bedrivandet av verksamheter på t.ex. öar eller i fjällvärlden. Samtidigt ska det beaktas att strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att det i normalfallet har företräde framför andra allmänna eller enskilda intressen. Barackernas nuvarande placering har en privatiserande effekt som begränsar allmänhetens möjlighet att vistas i området. Bolaget har inte visat att barackerna inte kan placeras utanför strandskyddat område eller på mark som redan är ianspråktagen (jfr MÖD 2016:11). Vid en sammantagen bedömning får det allmänna intresset av att bevara platsen obebyggd anses väga tyngre än intresset av att ta platsen i anspråk.

Inte heller något av de övriga särskilda skälen i 7 kap. 18 c § miljöbalken är tillämpliga i detta fall. Vid en avvägning mellan bolagets intressen av att få uppföra barackerna och intresset av att tillgodose strandskyddets syften, anser domstolen att det allmänna intresset väger tyngre. Beslutet att neka strandskyddsdispens kan inte anses oproportionerligt (se 7 kap. 25 § miljöbalken).

Naturreservatet

Av reservatföreskrifterna för Nåttarö naturreservat framgår att syftet med reservatet är att bevara och utveckla ett skärgårdsområde av stor betydelse för friluftslivet. Syftet är också att bevara och utveckla ett område med höga naturvärden både i vatten och på land. I reservatet ska områdets historiska odlingslandskap, värdefulla

skogsområden liksom värdefullt växt- och djurliv särskilt skyddas och vårdas. Områdets värde för det rörliga friluftslivet ska stärkas och utvecklas.

Enligt föreskrift A.11 är det förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen uppföra byggnader. Av reservatsbeslutet (s. 9) framgår att för nya byggnader och anläggningar som ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och befintliga anläggningar och som är förenliga med reservatets syfte bör tillstånd normalt kunna ges.

Domstolen kan inledningsvis konstatera att länsstyrelsen har prövat ärendet som en dispens från reservatsföreskrifterna. Enligt föreskrift A.11 är dock åtgärden att uppföra en ny byggnad tillståndspliktig. Prövningen sker då inte med tillämpning av någon bestämmelse i miljöbalken utan med tillämpning av den aktuella föreskriften. För att åtgärden ska få utföras krävs dock att den är förenlig med reservatets syfte.

Även om länsstyrelsen prövat ärendet som om åtgärden kräver dispens, har prövningen innefattat ett ställningstagande till om åtgärden att uppföra barackerna är förenlig med reservatets syfte, dvs. motsvarande prövning som sker för en åtgärd som är tillståndspliktig. Mot den bakgrunden saknas det anledning att återförvisa målet till länsstyrelsen.

Av skötselplanen framgår att aktuellt område är ett stugområde med korttidsuthyrning (skötselområde 14). Området ska skötas på ett sådant sätt att friluftslivets behov tillgodoses utan negativ påverkan på naturmiljön. I detta fall har barackerna uppförts bredvid den tidigare tillsynsmannabostaden, men på visst avstånd till det område som ianspråktagits av restaurang och servicebyggnad.

Ett av de främsta syftena med naturreservatet är att stärka friluftslivets tillgång till den skärgårdsmiljö som Nåttarö utgör. Bolaget har anfört att tillgången på personalbostäder innebär att bolagets verksamhet kan ta emot fler besökare. Det kan dock konstateras att friluftslivets tillgång till skärgårdsmiljön och strandområden främst tryggas genom att oexploaterade områden skyddas från olika former av

exploatering såsom bebyggelse och uppförande av anläggningar. Att öka tillgängligheten till skärgården stämmer i och för sig överens med naturreservatets syfte, men det ska samtidigt ske på ett sätt som inte minskar friluftslivets tillgång till områden som idag är tillgängliga. Bolaget har inte visat att ytterligare personalbostäder på den aktuella platsen ökar tillgängligheten för friluftslivet. Tvärtom delar domstolen länsstyrelsens bedömning att uppförandet av barackerna på den aktuella platsen begränsar allmänhetens friluftsliv och tillgång till strandområdet. Uppförandet är därmed inte förenligt med reservatets syften.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att det saknas särskilda skäl att ge strandskyddsdispens i efterhand och att det inte är oproportionerligt att i detta fall neka dispens. Vidare är ett uppförande av barackerna på aktuell plats inte förenligt med naturreservatets syfte och tillstånd till uppförandet ska sålunda inte ges.

Bolaget har i sitt överklagande inte uttryckligen anfört något om länsstyrelsens föreläggande att vid vite ta bort de uppställda barackerna/bodarna med grundläggning. Domstolen uppfattar dock, eftersom bolaget anser att dispens respektive tillstånd kan ges, att bolaget vänder sig mot meddelat föreläggande.

Eftersom domstolen funnit att det saknas förutsättningar att ge dispens respektive tillstånd, anser domstolen att länsstyrelsen haft fog för meddelat föreläggande. Vitesbeloppet framstår som rimligt i förhållande till de åtgärder som ska utföras.

Bolagets överklagande ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 10 augusti 2022.

Malin Wik

Anders Söderström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Anders Söderström. Föredragande har varit beredningsjuristen Nils Hjort.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.